

Ammatillisen peruskoulutuksen opetuksen ja ohjauksen määrä ja riittävyys

Pia Lagercrantz

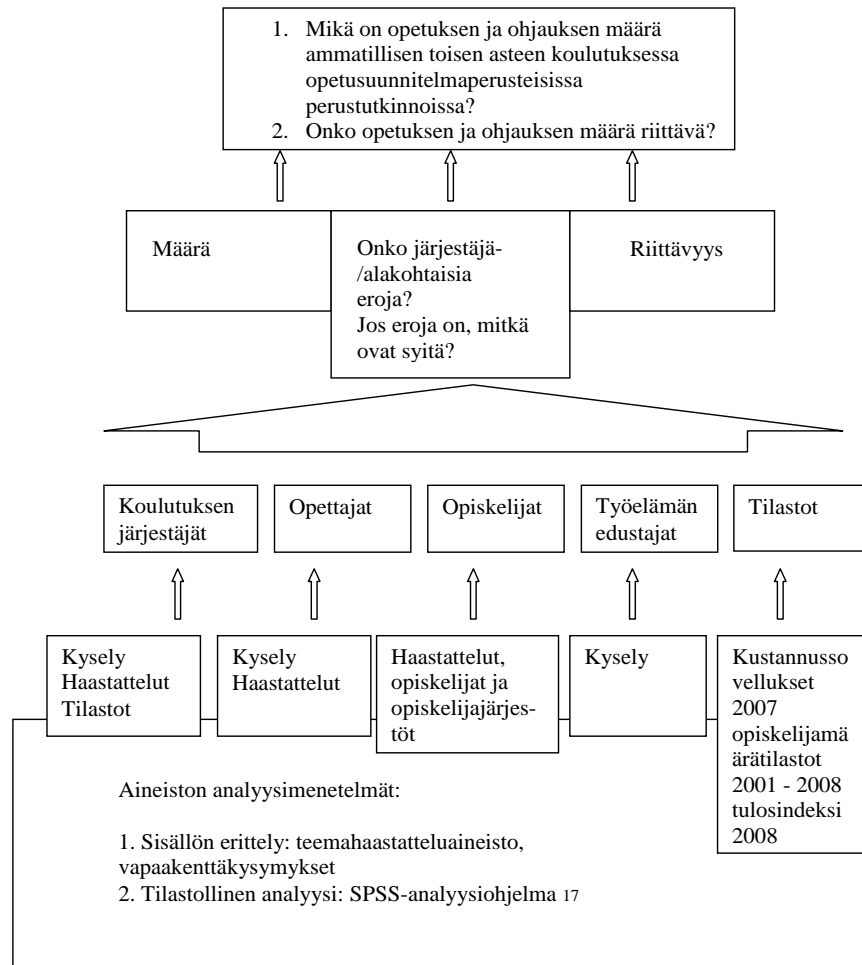
Sirkka-Liisa Kärki

Turun ammatti-instituutti
Åbo yrkesinstitut

Selvitystyön kuvaus

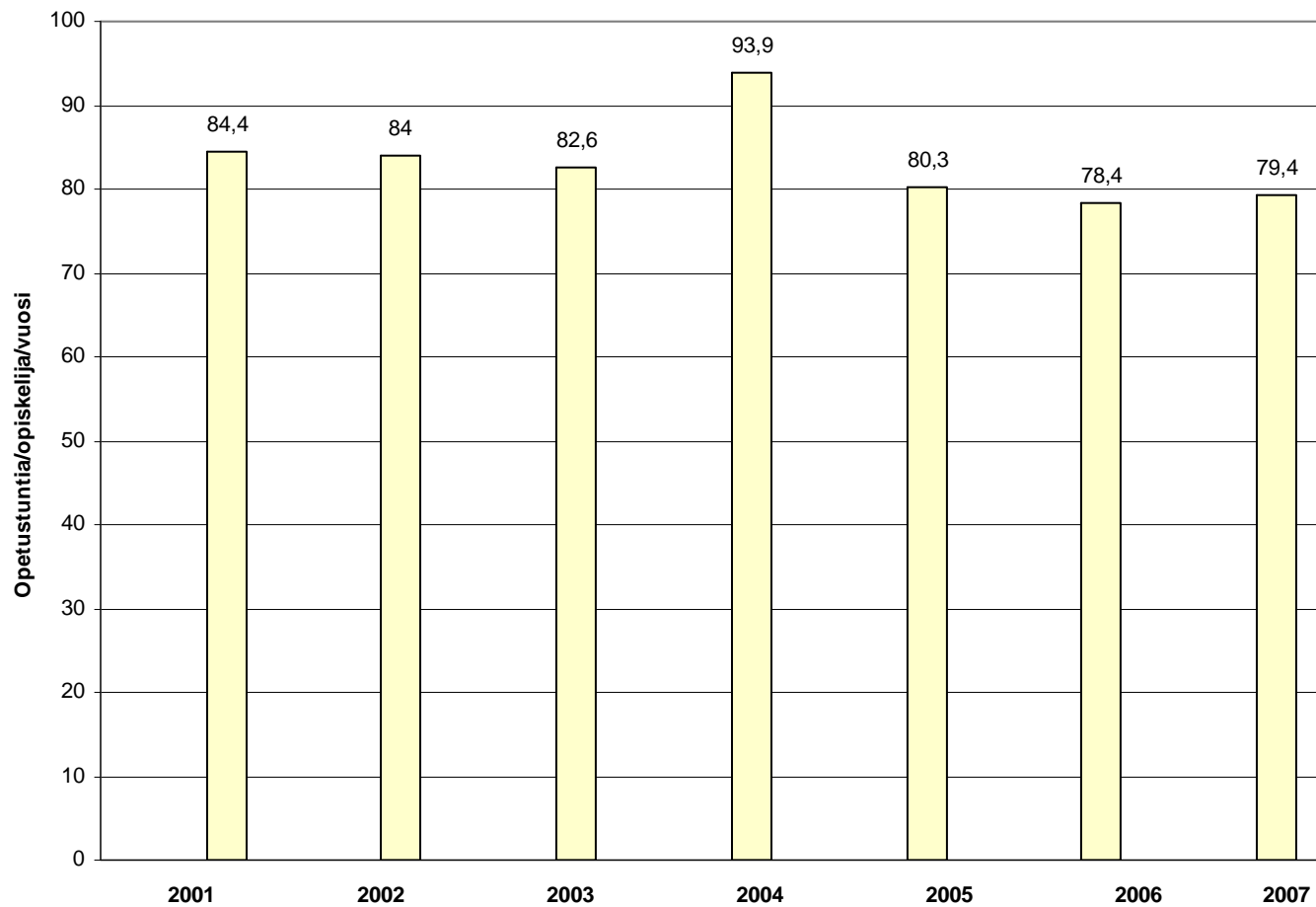

Opetustunnit/opiskelija vuosina 2001- 2007 koulutusaloittain

Vuosi	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Koulutusalat	t/opisk .	t/opisk	t/opisk	t/opisk.	t/opisk.	t/opisk.	t/opisk.
Luonnonvara-ala	118	100	104	103			
Luonnonvara- ja ympäristöala					116	116	117
Tekniikan ja liikenteen ala	89	87	89	121	87	85	86
Hallinnon ja kaupan ala	65	52	54	55			
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala					53	54	54
Luonnontieteiden ala					56	56	57
Sosiaali- ja terveysala	73	69	74	100			
Vapaa-aika ja liikunta-ala	59	83	66	65			
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala					72	72	74
Kulttuuriala	101	99	100	100	102	93	97
Humanistinen ja kasvatusala					66	63	63
Matkailu- ravitsemis- ja talousala	86	98	91	113	90	88	89
Kaikki ammatillisen peruskoulutuksen opetustunnit/kaikki ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijat (painotettu keskiarvo)	84	83	82	101	82	81	82
Opetustunnit/opiskelija Keskiarvo vuosittain	84,4	84,0	82,6	93,9	80,3	78,4	79,6

Opetustuntit/opiskelija 2001-2007, keskiarvo vuosittain

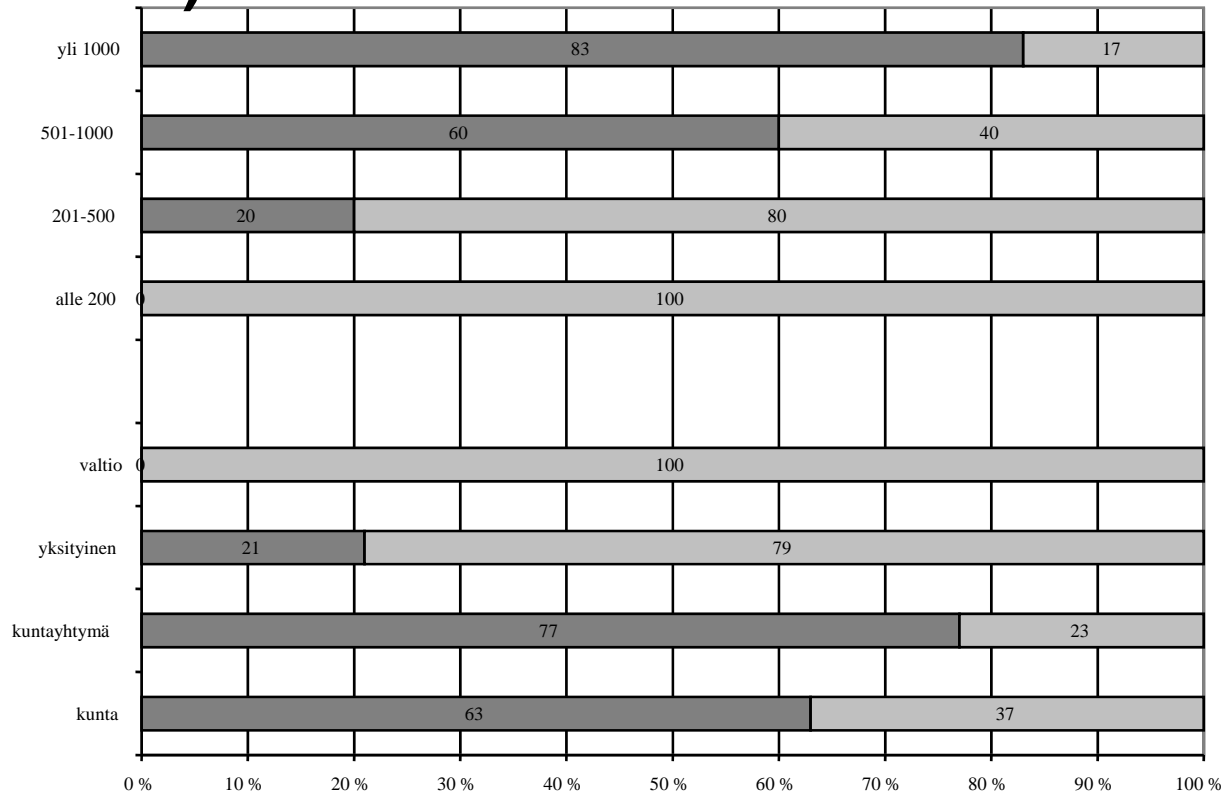

Lähiopetustuntien vertailu eri selvitysten perusteella 1992 - 2007

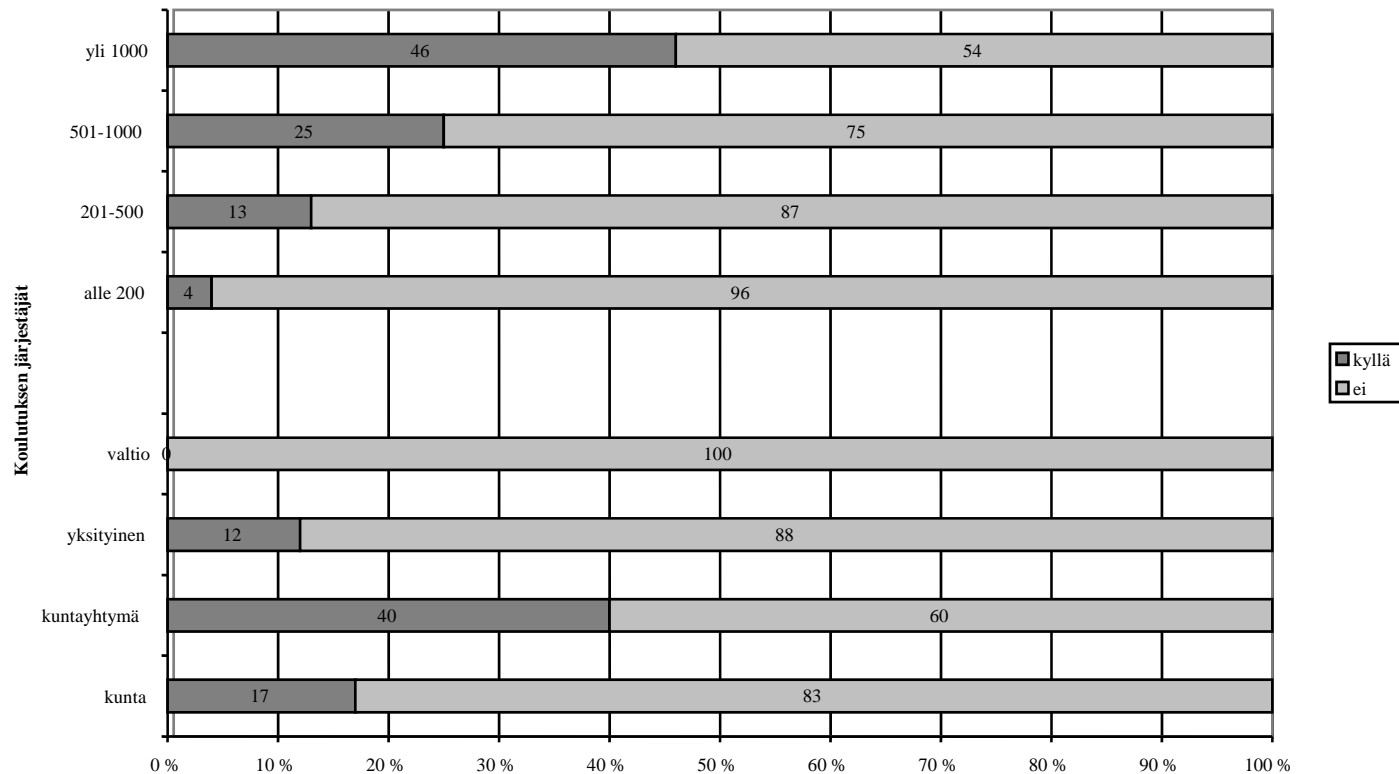
Lähiopetus ennen 1992/ov	Lähiopetusta 1992-1996/ov Kysely ammatillisten oppilaitosten luottamusmiehille	Lähiopetus 2001 Koulutuksen järjestäjien ilmoitus	Lähiopetusta 2007/ov Opettajien ilmoitus (tämä selvitys)	Lähiopetusta 2007/ov Koulutuksen järjestäjien ilmoitus (tämä selvitys)
32 - 35 t/ov	27 - 32 t	24 - 35 t	1 - 40 t/ov (ka. 26,4 t)	24 - 35 t/ov (ka. 29,2 t)

(KJ) Opetus- ja ohjaustuntien määrän vaihtelu koulutusalojen välillä monialaisilla koulutuksen järjestäjillä koon ja järjestäjätyypin mukaan (n = 61)

(KJ) Opetustuntien määrän vaihtelu koulutusalojen sisällä koulutuksen järjestäjän koon ja järjestäjätyypin mukaan (n = 80)

Resurssien kohdentaminen

Resurssien kohdentaminen ja kohdentamisen kriteerit vaihtelivat koulutuksen järjestäjien välillä

- ◆ Samat laskennalliset resurssit kaikille tai
- ◆ Vaihdellen koulutusaloittain tai tutkinnoittain

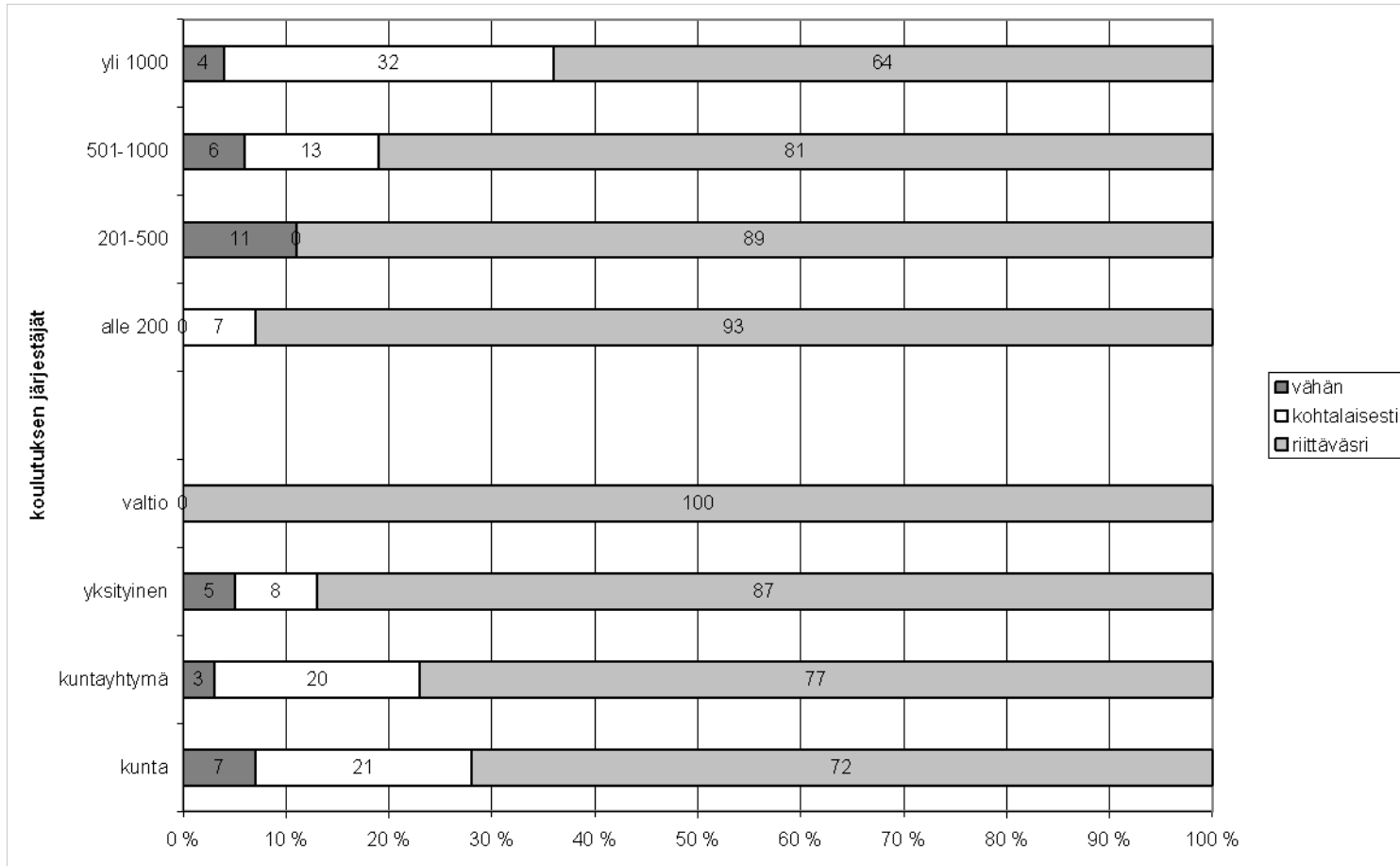
Vaihtelun perusteita:

- ◆ Koulutusaloittaiset yksikköhinnat
- ◆ Opiskelijoiden haasteellisuus
- ◆ Opintojen tavoitteiden haasteellisuus

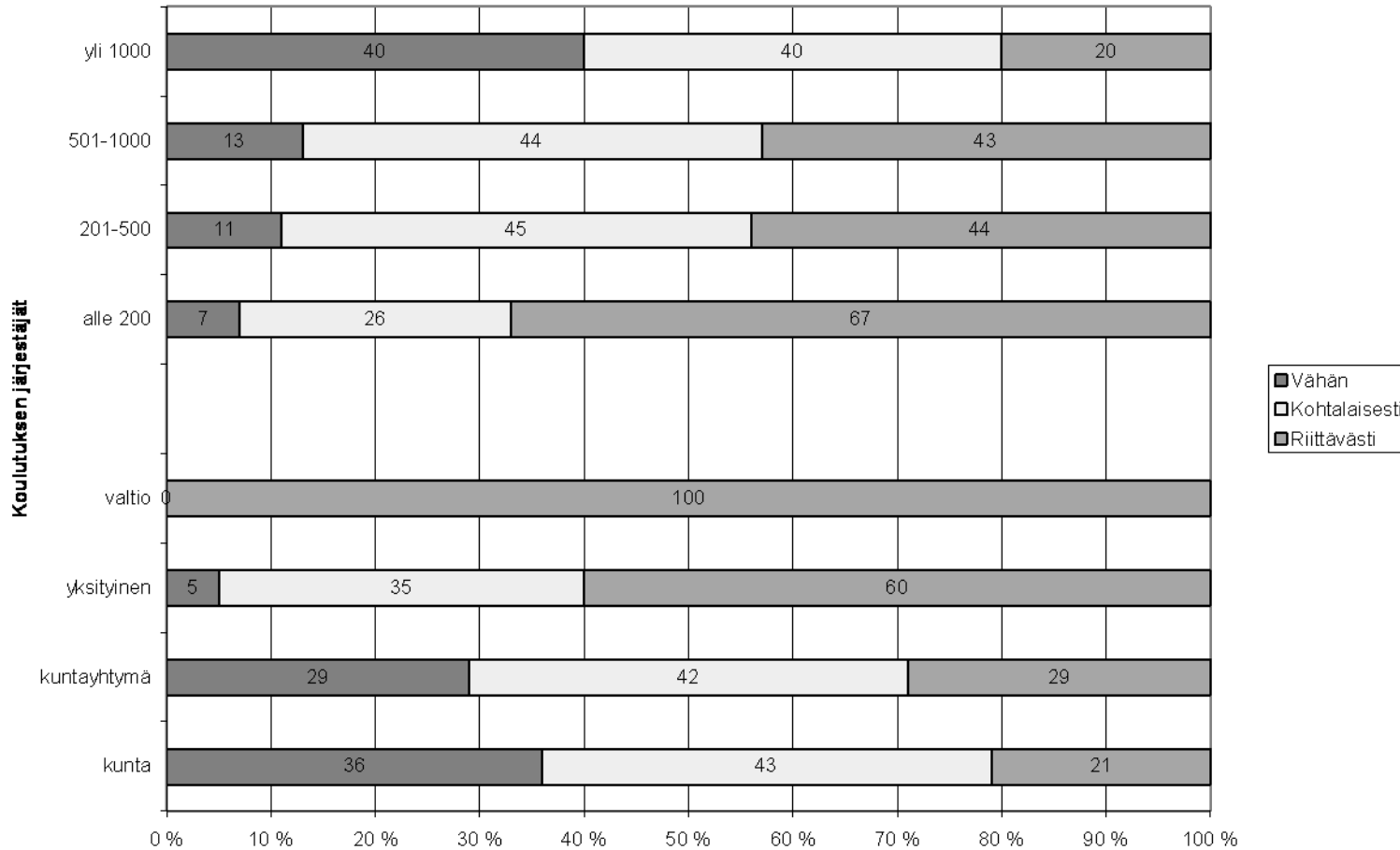
Koulutuksen järjestäjien näköyksiä mahdollisuuksista järjestää riittävästi opetusta ja ohjausta

Koulutuksen järjestäjien näkemys mahdollisuuksistaan järjestää opetusta kaikille opiskelijoille (%) (n = 86)

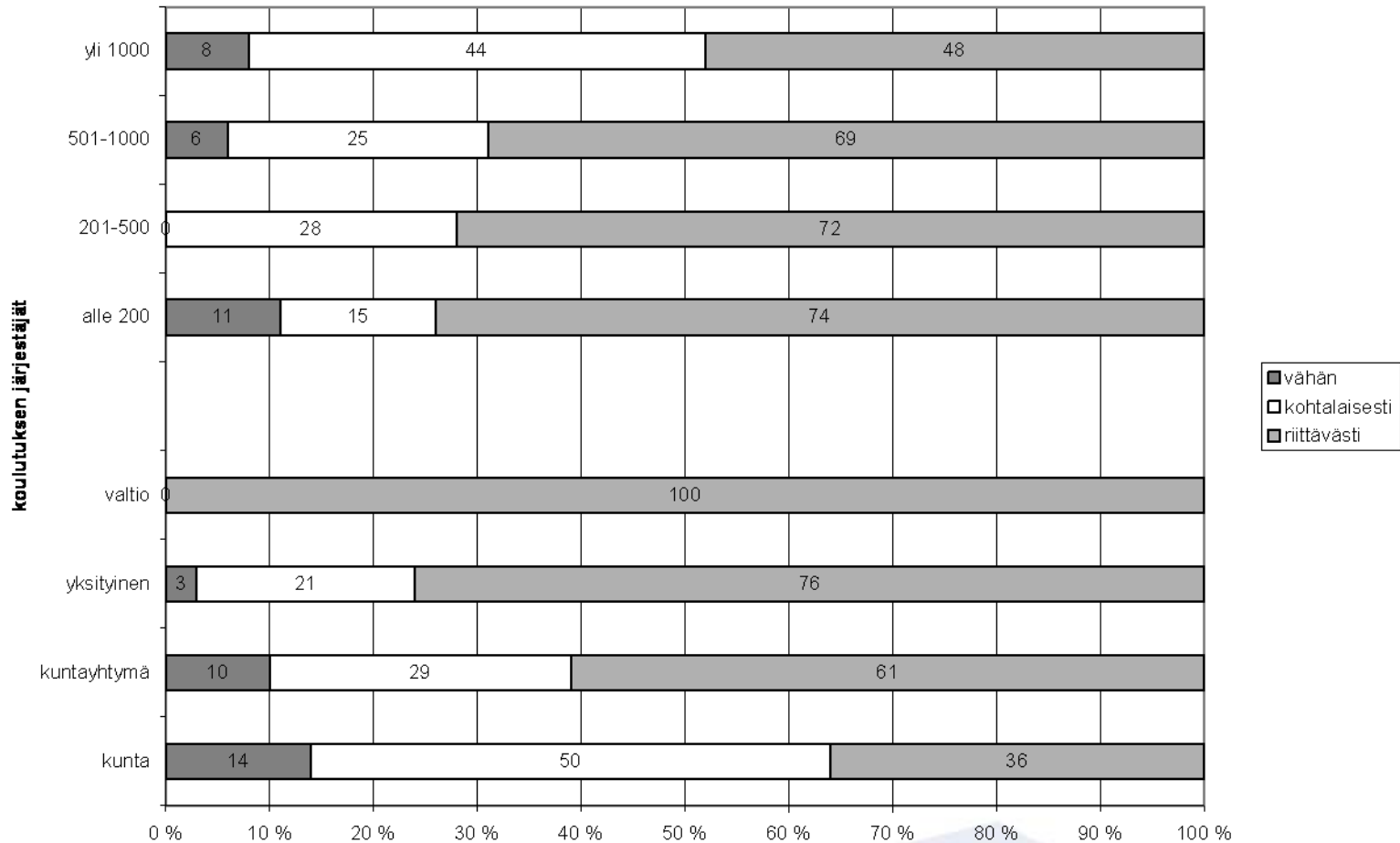

Koulutuksen järjestäjien resurssit yksilöohjaukseen (%) (n = 86)

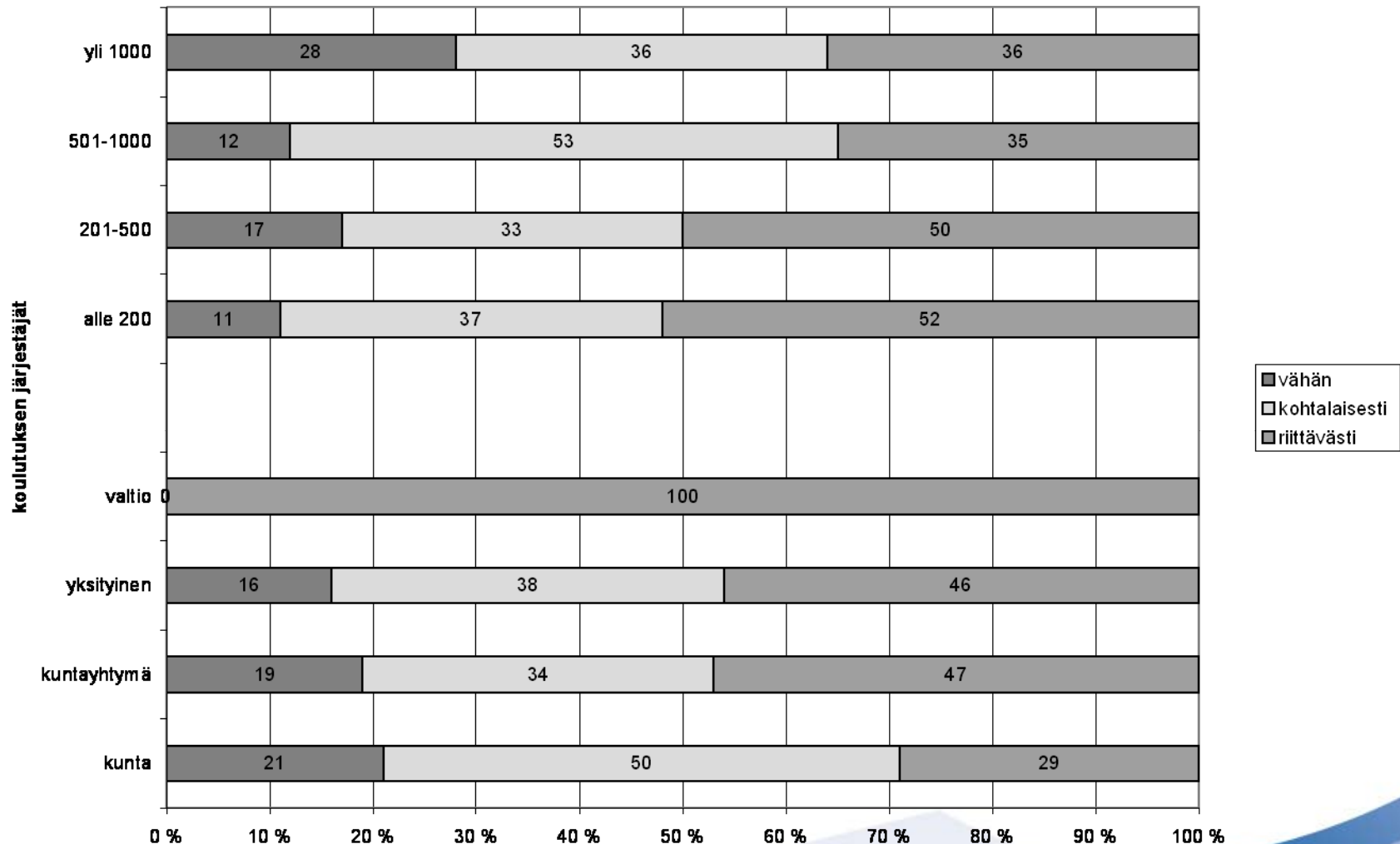

Koulutuksen järjestäjien resurssit ryhmäohjaukseen (%)

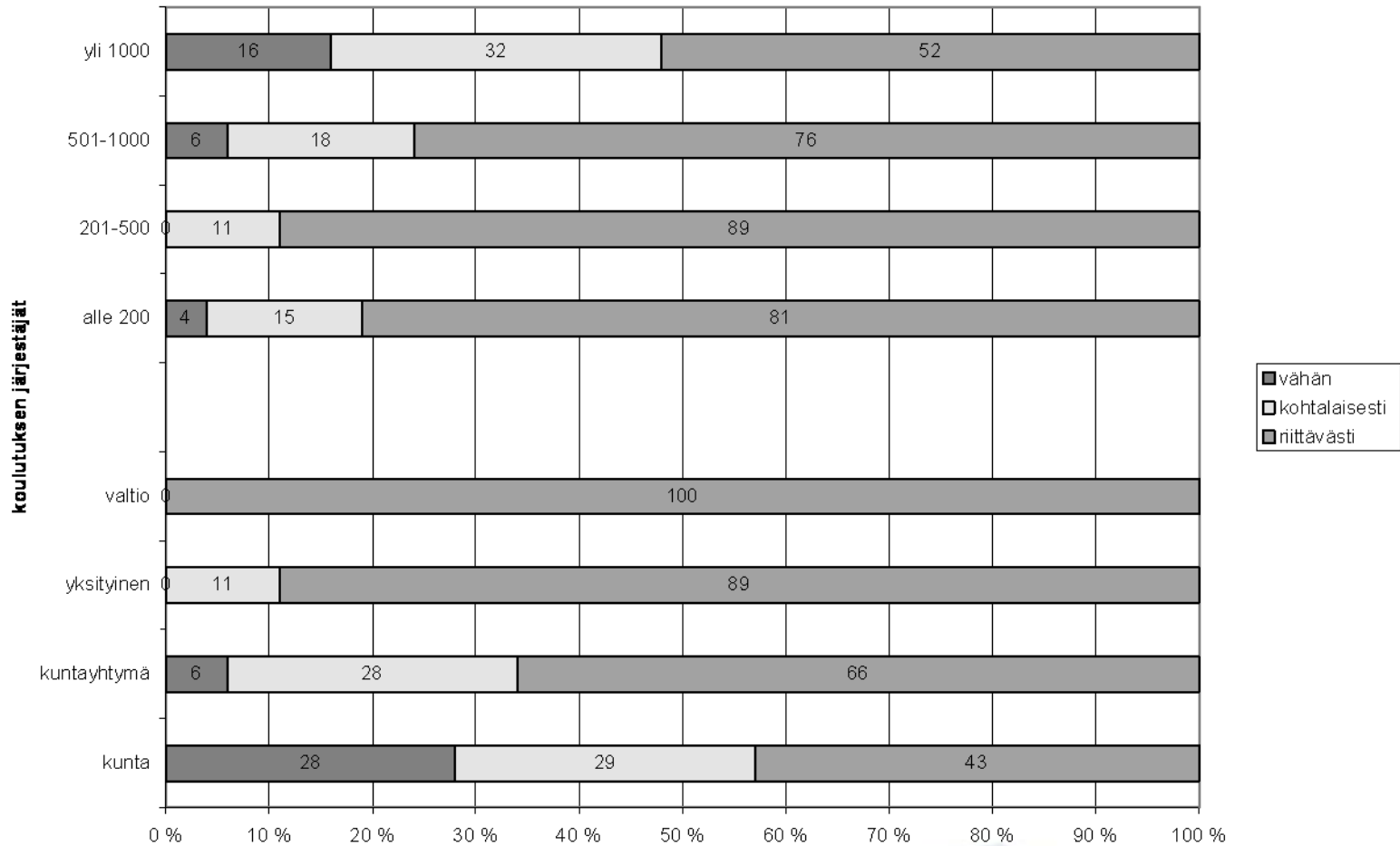

Koulutuksen järjestäjien näkemys käytettävissä olevista määrärahoista, Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tuen järjestämiseksi (%)

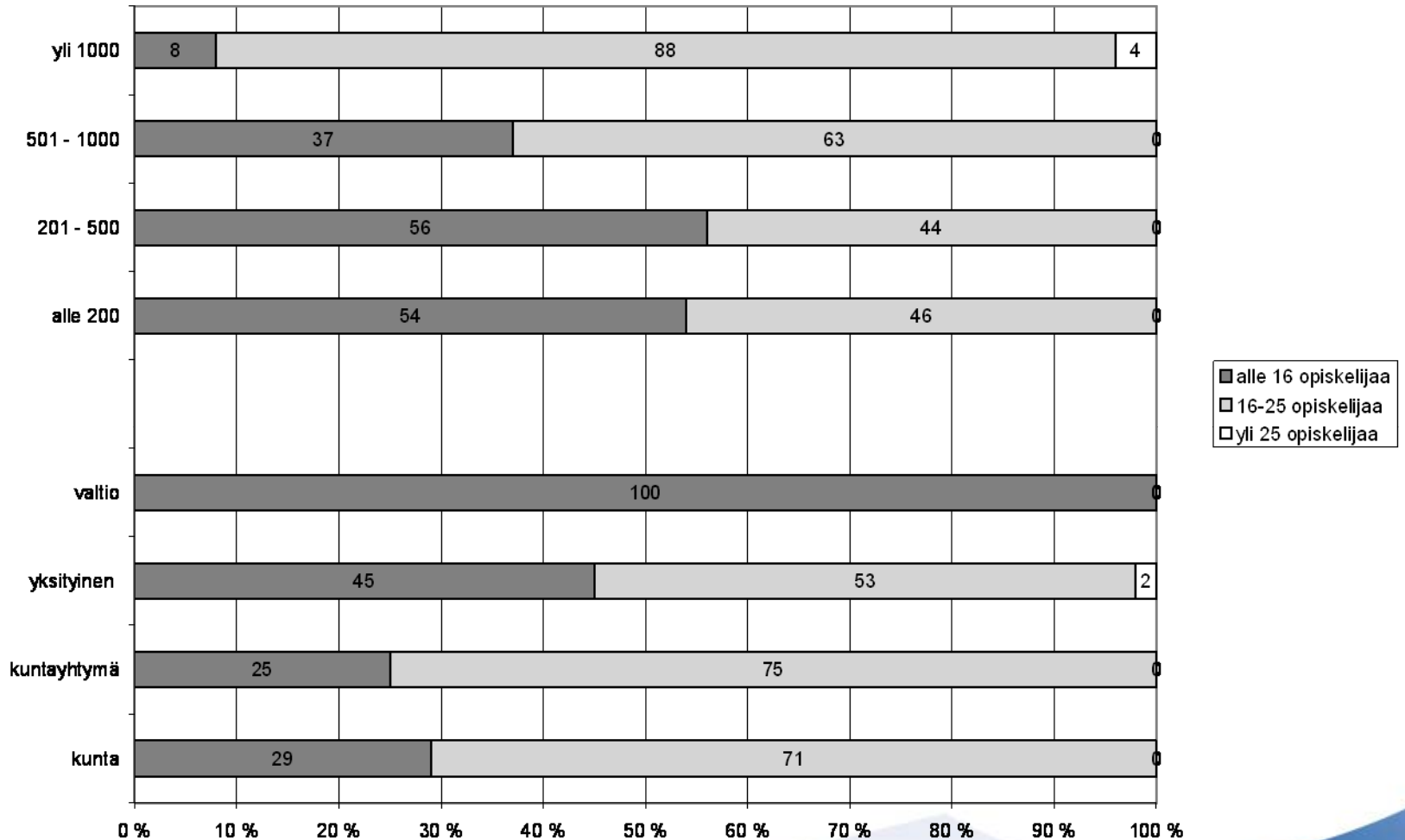

Koulutuksen järjestäjien näkemys henkilöstönsä riittävydestä koon ja järjestäjätyypin perusteella (%)

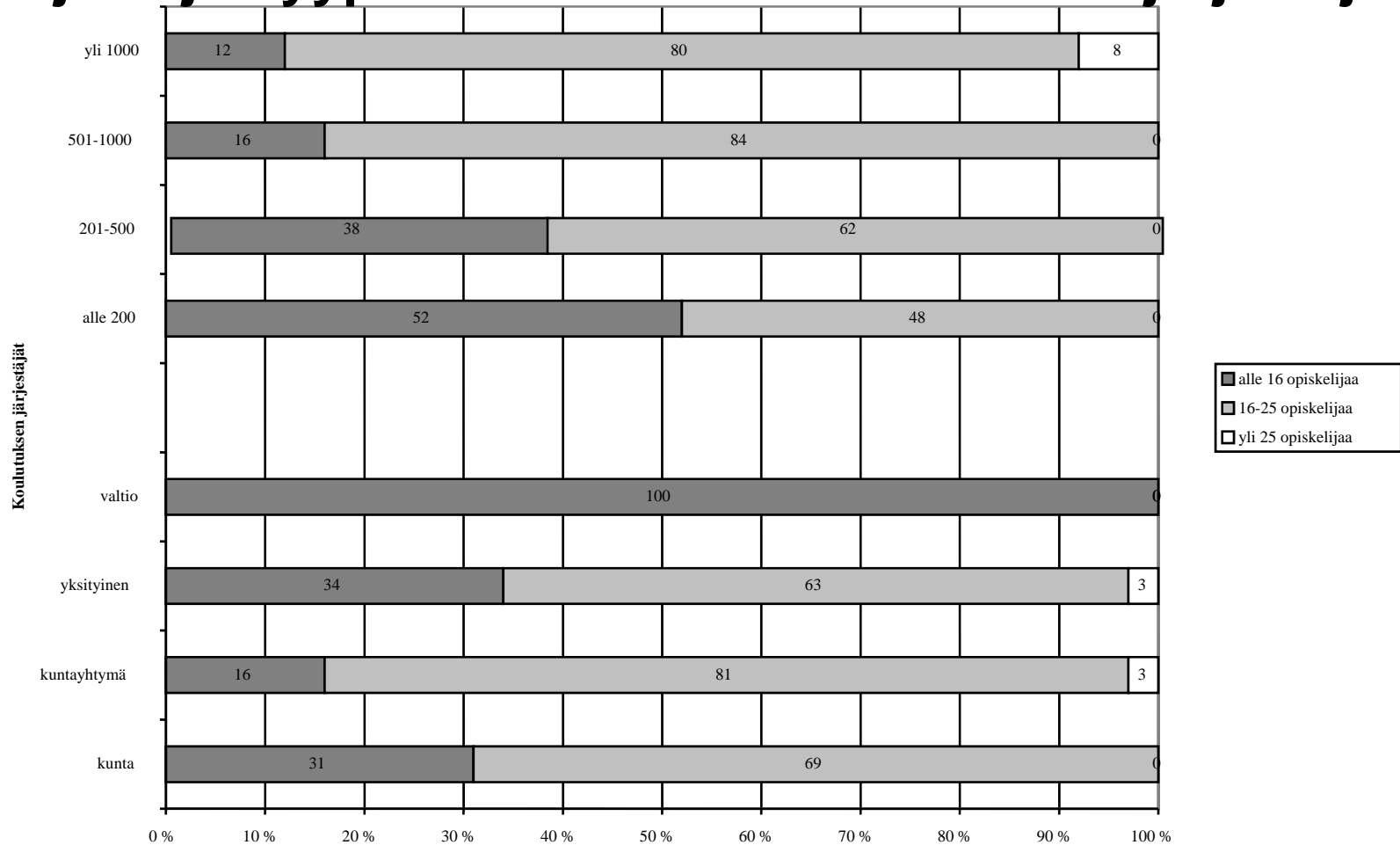

Ammatillisten opintojen ryhmäkoot erikokoisilla ja järjestäjä- tyypiltään erilaisilla koulutuksen järjestäjillä

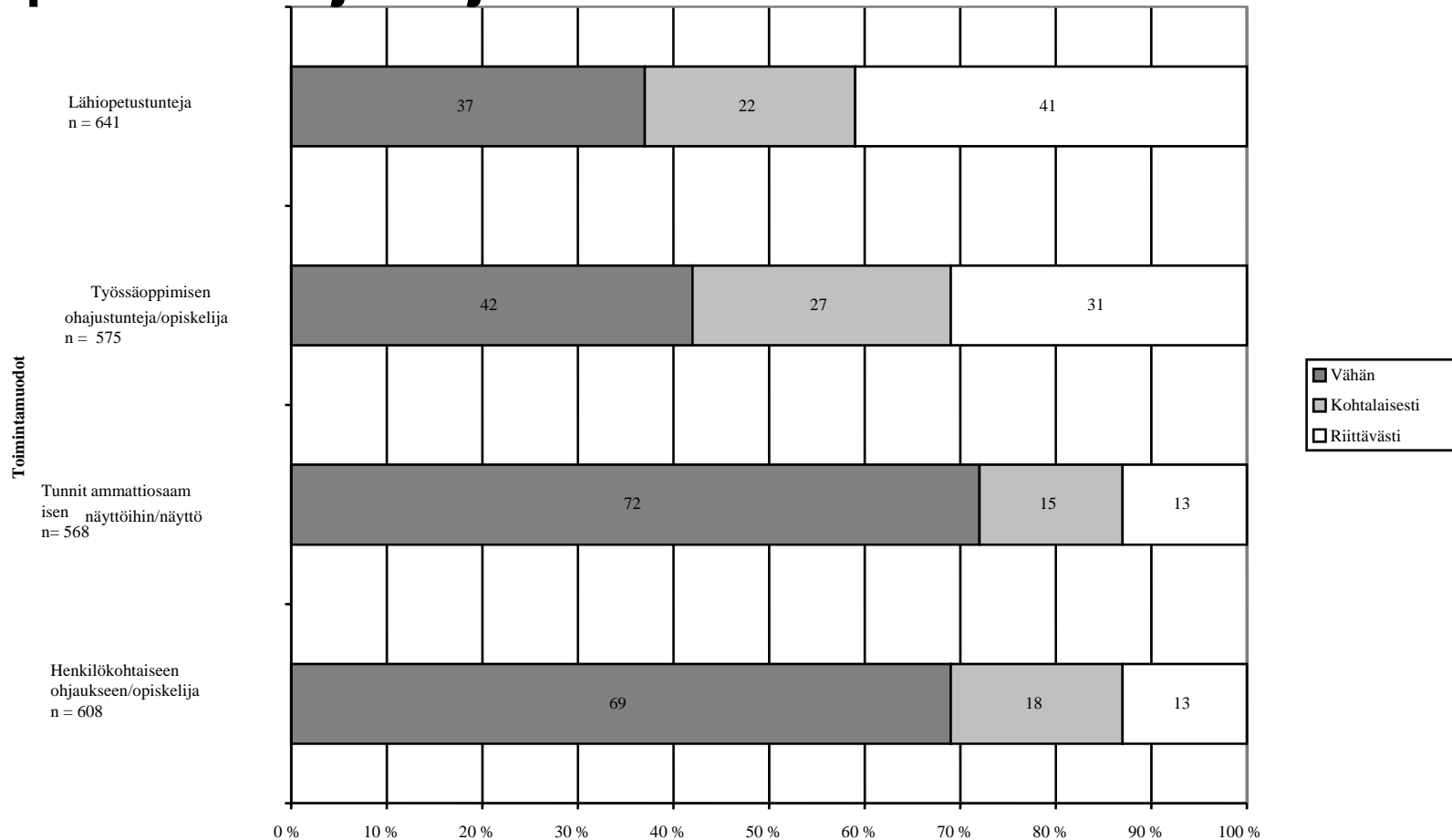
Yhteisten opintojen ryhmäkoot erikokoisilla ja järjestäjä-tyypiltään erilaisilla koulutuksen järjestäjillä

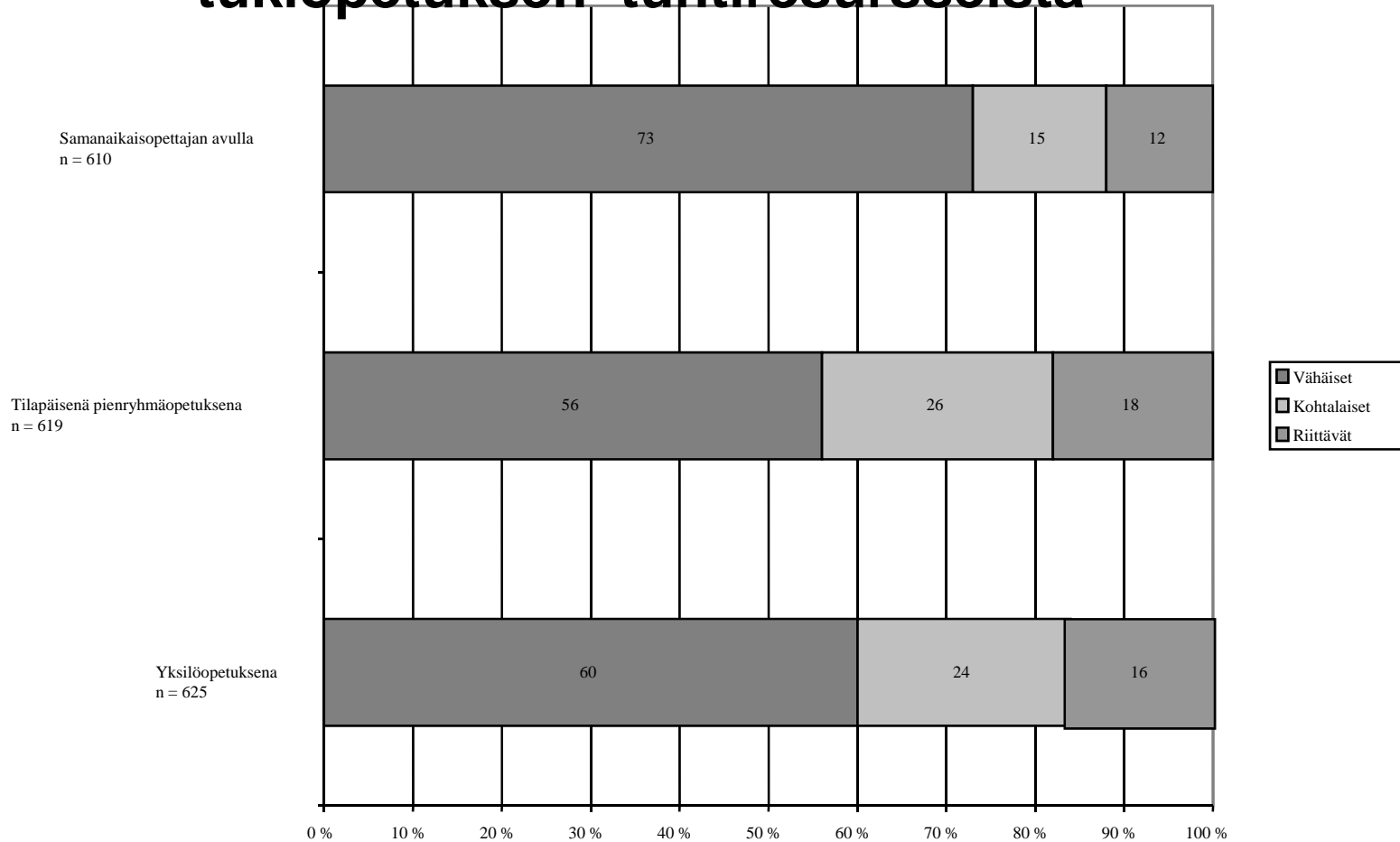
Opettajien näkemyksiä opetuksen ja ohjauksen riittävydestä

Opettajien näkemys tuntiresurssien riittävyydestä opetukseen ja ohjaukseen

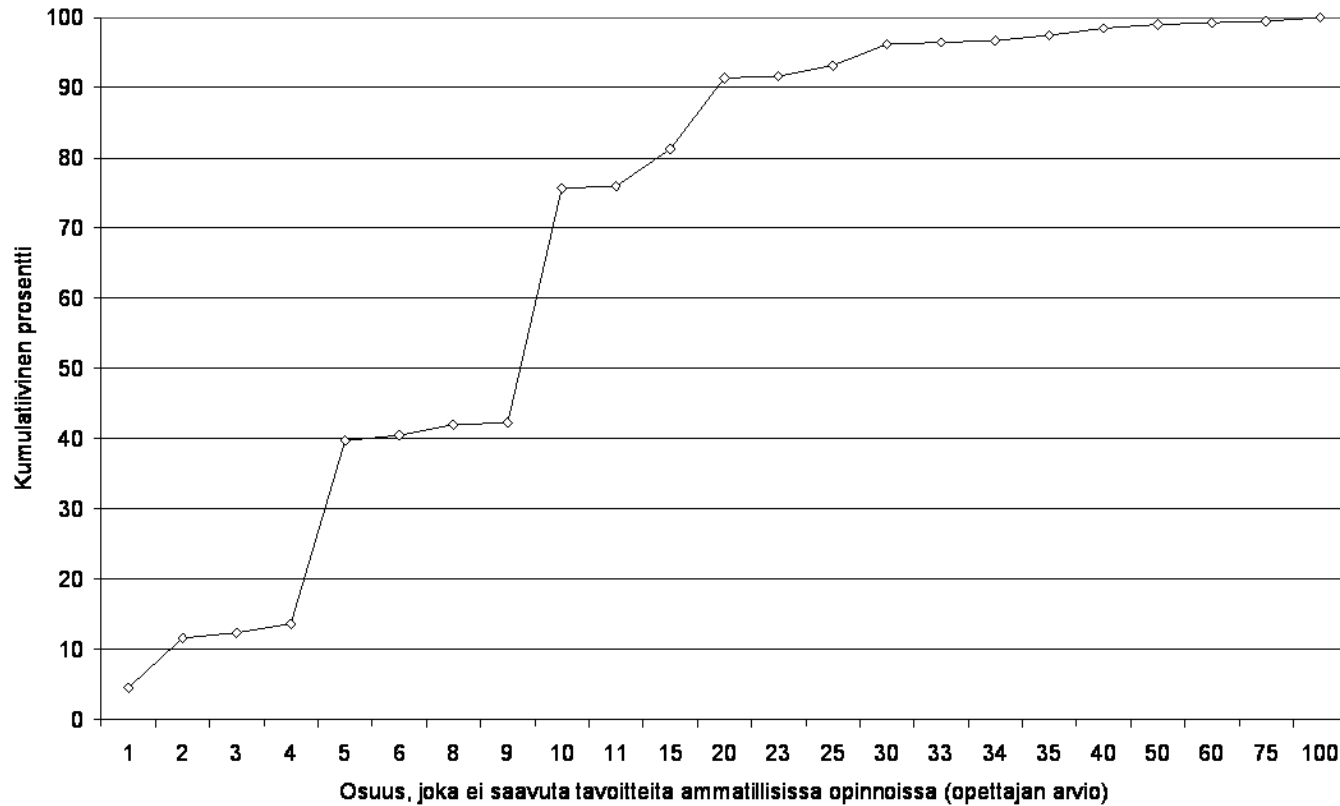

Opettajien näkemys lisäopetuksena annettavan tukiopetuksen tuntiresursseista

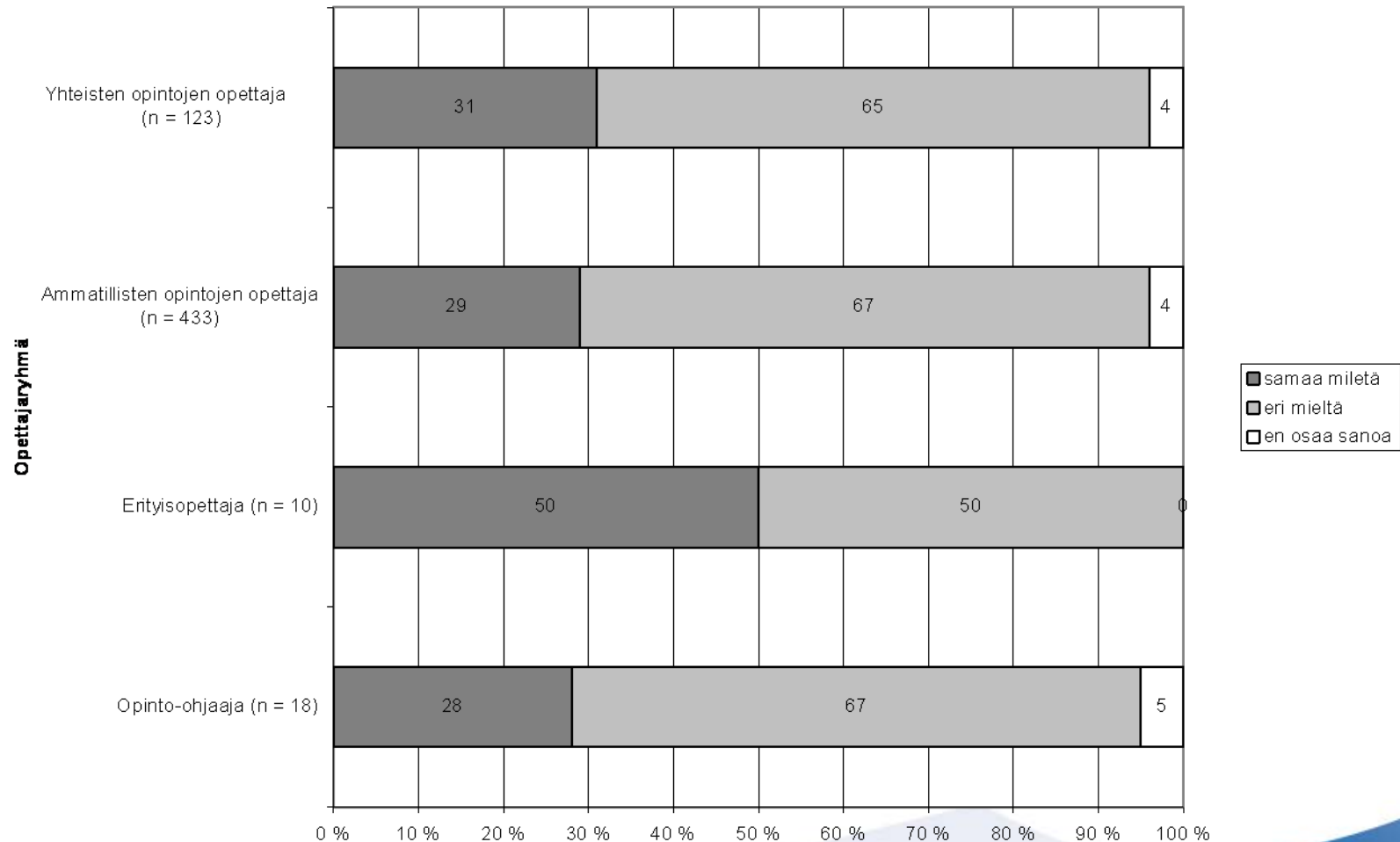

Opettajien näkemyksiä opetussuunnitelmien oppimistavoitteiden saavuttamisesta (n = 647)

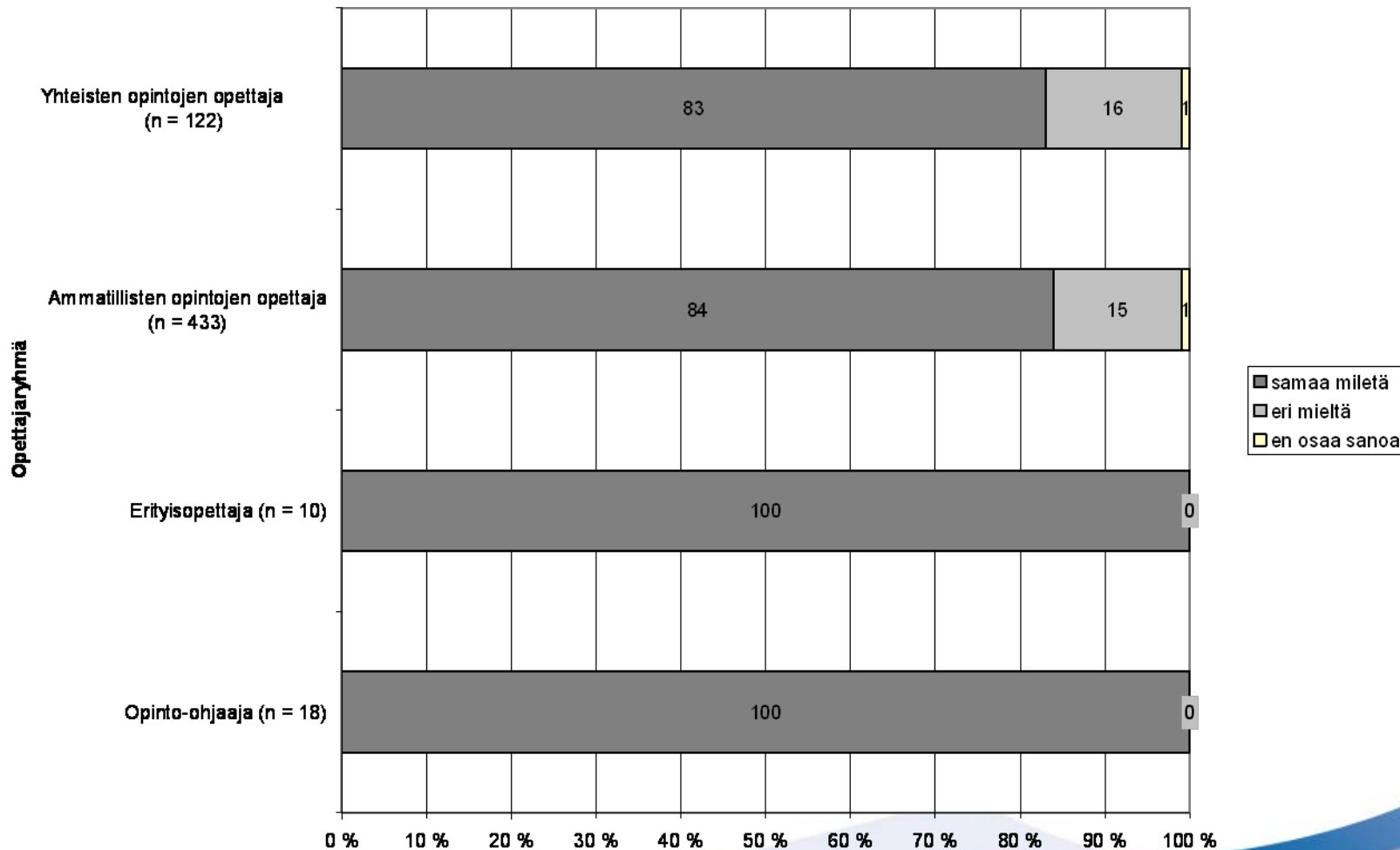

Eri opettajaryhmien vastaus väittämään ”Oppilaitokseni on ottanut huomioon lisääntyneen kasvatusvastuun määritellesään opetuksen ja ohjauksen tuntiresursseja”

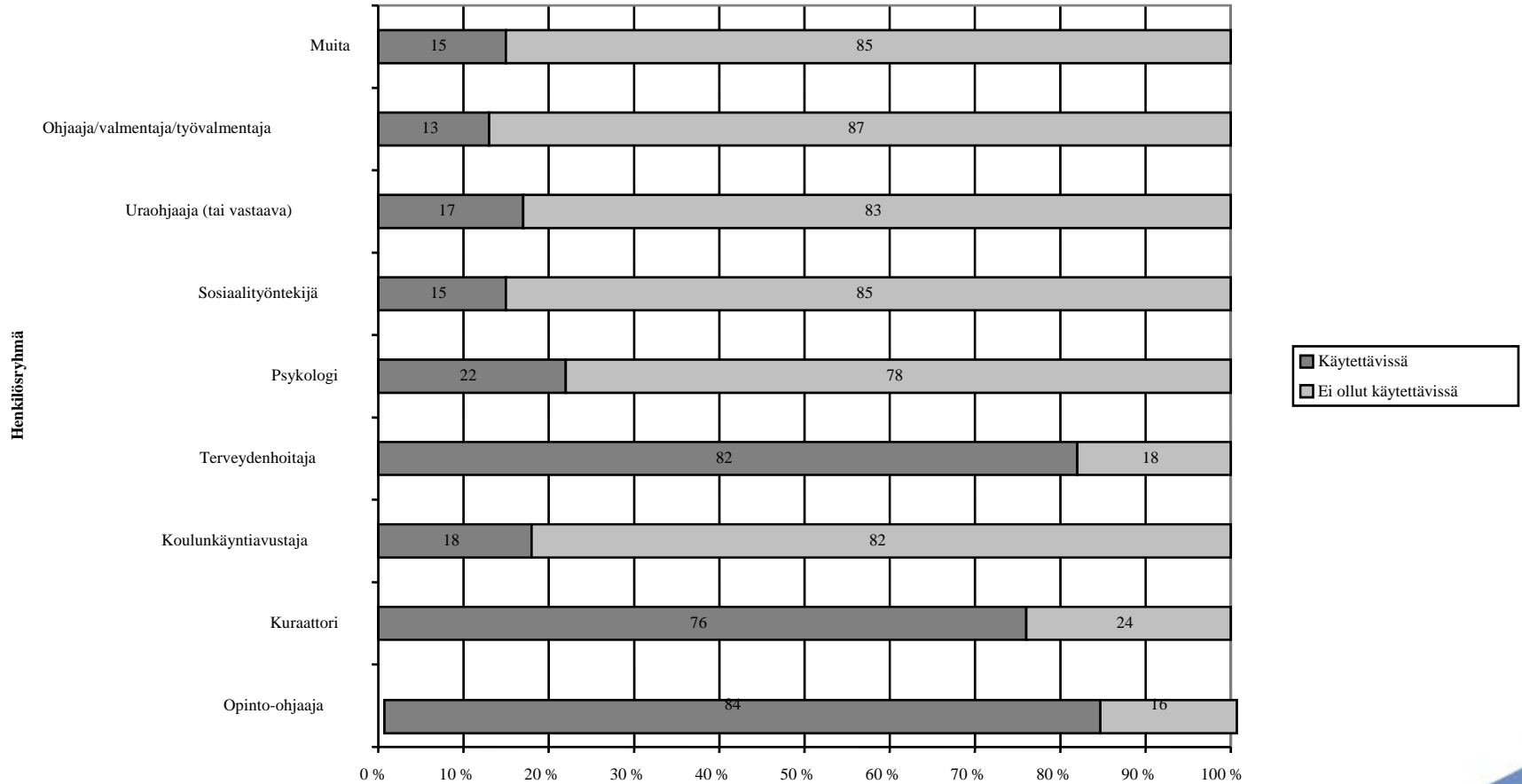

Eri opettajaryhmien vastaus väittämään ”Käytän työajastani entistä suuremman osan opiskelijoiden kasvatukseen”

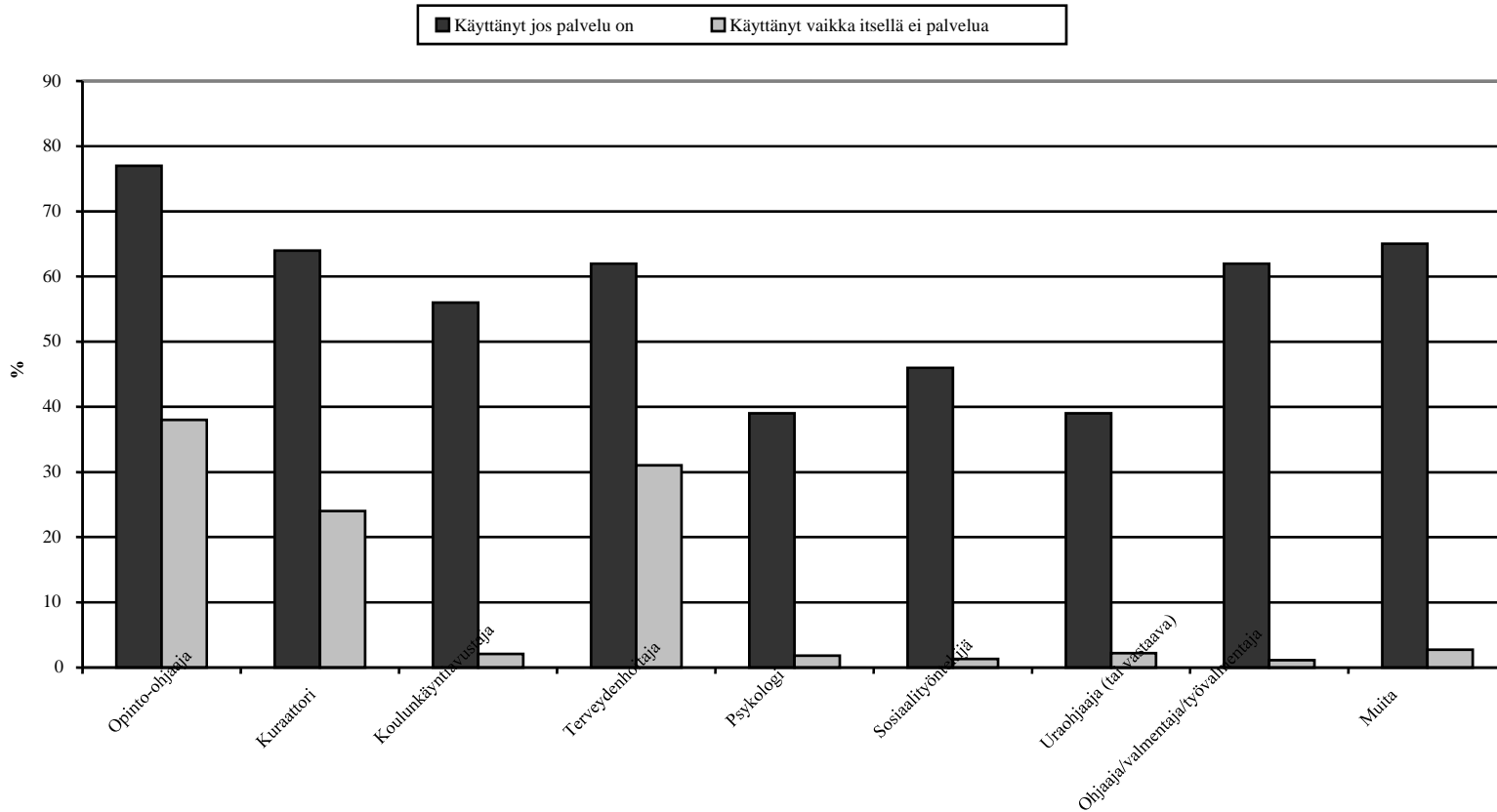

Opettajien näkemys kuinka muuta ohjaus- ja tukihenkilöstä on käytettävissä (n = 647)

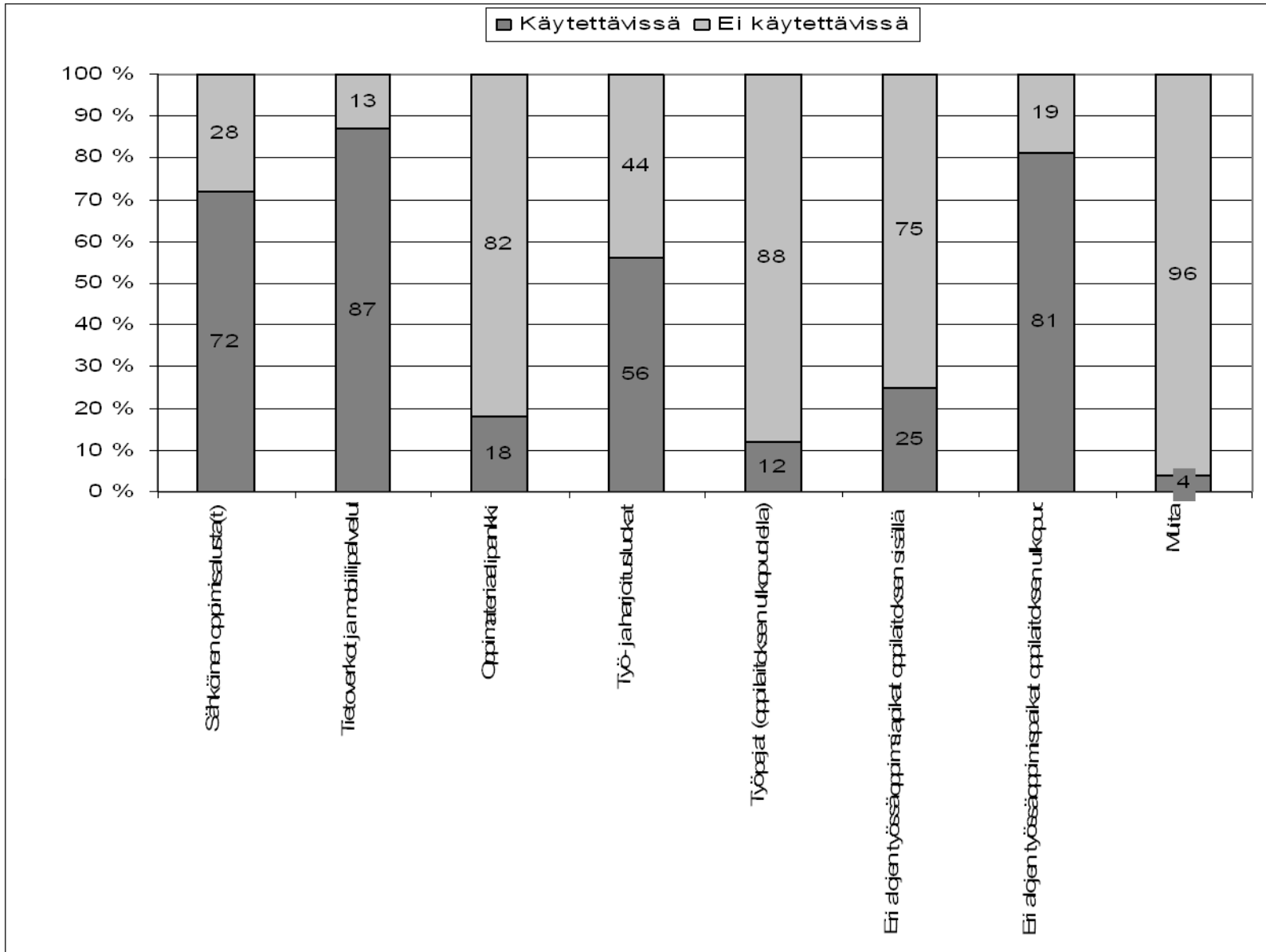

Opettajien näkemys, kuinka muuta tuki- ja ohjaushenkilöstöä käytetään, kun sitä on käytettävissä

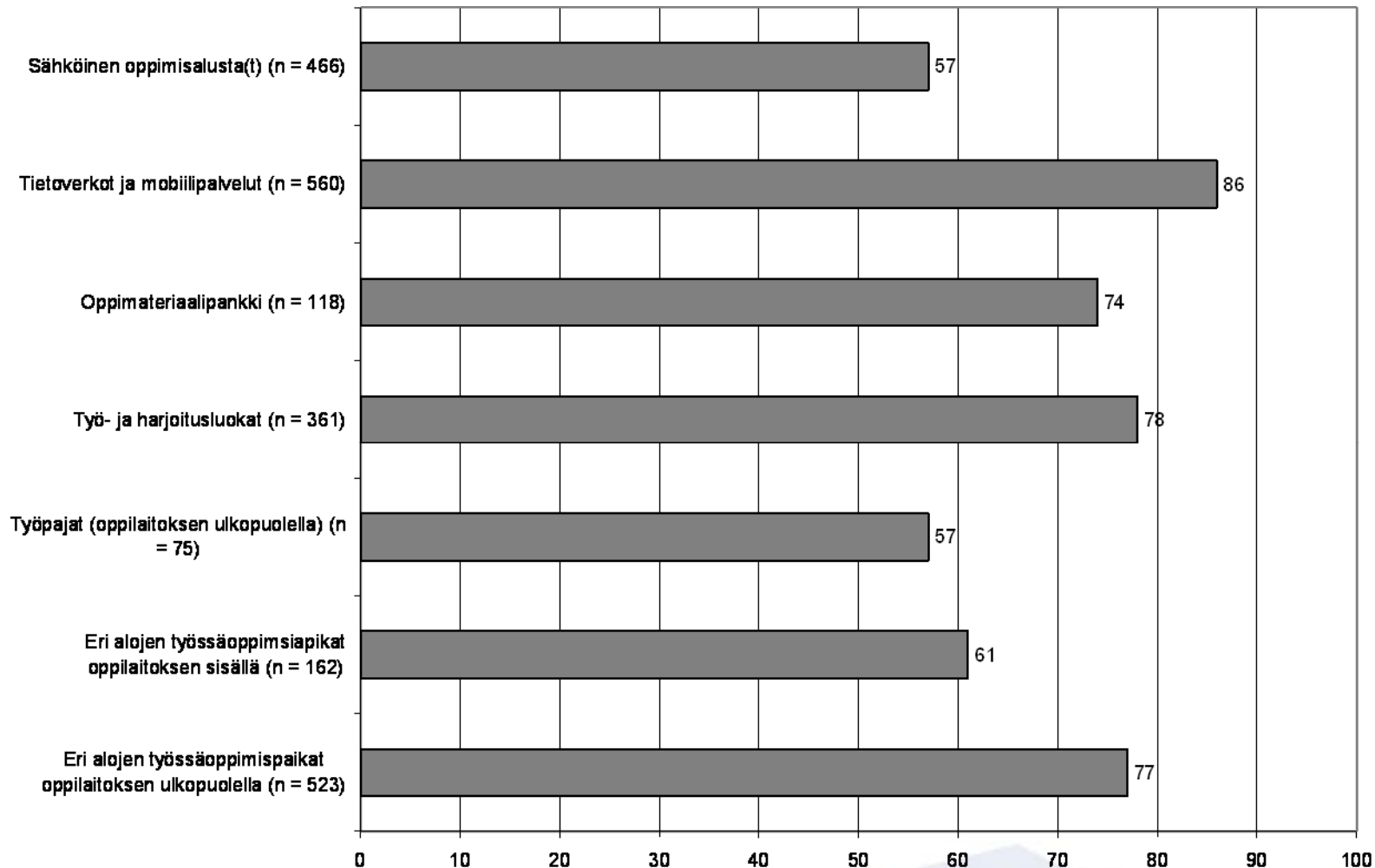

Opettajien ilmoitus käytettävissä olevista oppimisympäristöistä (n = 647)

Opettajien ilmoitus erilaisten oppimisympäristöjen käytöstä kun niitä on käytettävissä (%)

Opiskelijoiden, opiskelijajärjestöjen ja työelämän edustajien näkemyksiä

Opiskelijoiden näkemyksiä:

Lähiopetusta tulisi olla enemmän erityisesti ammattiaineiden opetuksessa

Työssäoppimista tulee kehittää (työssäoppimisen valvonta ja ohjaus, työpaikkaohjaajien koulutus)

Opettajien ammattitaidon ajantasaisuus äärimmäisen tärkeää

Itsenäiseen opiskeluun lisää tukea

Uusia käytäntöjä tarvitaan (esim. samanaikaisuusopetus)

Ohjauksen ja tuen saamisessa tärkeää oma aktiivisuus

Nopeasti etenevien lisäohjauksen ja -haasteiden tarve: ”Kun sain tehtävät muita ennen tehtyä, sain järjestellä paikkoja tai kerran sain lisätehtäväksi etsiä kaiken tiedon porkkanasta”

Opiskelijajärjestöjen näkemyksiä:

Joustavampia koulutus- ja opintoratkaisuja tarvitaan

Ammatillisen opetuksen tunneille nykyistä pienemmät ryhmät

Lisää resursseja lähiopetukseen ja opettajien osaamisen kartuttamiseen

Peruskoulujen opinto-ohjausta tulisi kehittää väärin alavalintojen välttämiseksi

Työssäoppimisen ohjaukseen uusia käytäntöjä (esimerkiksi kansallinen tietopankki työssäoppimispaikoista, oppilaitosten välisen ohjausyhteistyön lisääminen

Työelämän edustajien näkemyksiä:

Opettajien tulisi näkyä enemmän työelämäjaksoilla ohjaajien tukena, tavoitteiden tulkkeina , arvioinnin tukena.

(HUOM! Vastaajien pieni määrä)

Työssäoppimisjaksoille tulevien opiskelijoiden ammatilliset tiedot ja taidot sekä työelämän pelisääntöjen tuntemus ovat hyviä

Tuloksia ja johtopäätöksiä

Opiskelijoiden, työelämän edustajien, opettajien ja koulutuksen järjestäjien **näkemykset** riittävydestä **poikkesivat toisistaan**

Opettajien käsitys oli kriittisin: suurimmat puutteet ovat työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen ja opiskelijoiden henkilökohtaiseen ohjaukseen osoitetuissa resursseissa

Koulutuksen järjestäjien näkemys opetukseen ja ohjaukseen osoitettujen resurssien riittävydestä oli **positiivisin**

Keskeiset johtopäätökset

Opiskelijoiden saaman opetuksen ja ohjauksen määrissä näyttää olevan eroja eri koulutuksen järjestäjillä.

Opetukseen ja ohjaukseen suunnattujen resurssien määrästä ei nykyisillä seurantajärjestelmillä saada yksiselitteistä tietoa.

Jotta opiskelijan oikeus saada tarvitsemaansa opetusta ja ohjausta toteutuu, koulutuksen järjestäjillä on ratkaiseva rooli ja suuri vastuu.

Opiskelijat, joilla on erilaisia tarpeita (erityisopiskelijat, nopeat etenijät, jne) eivät välttämättä saa riittävästi tarpeidensa mukaista opetusta ja ohjausta.

Koulutuksen järjestäjien mahdollisuudet opetuksen ja ohjauksen järjestämiseen, tutkintojen tavoitteet suhteessa opetukseen ja ohjaukseen varattuihin opetustunteihin, opettajien taidot ja opiskelijoiden opiskeluvälmiudet eivät kaikin osin kohtaa. Edellä mainittujen tekijöiden koettiin usein olevan opetuksen ja ohjauksen riittämättömyyden syinä.

Erilaisten oppimisympäristöjen ja opetusmenetelmien hyödyntäminen ja käyttöönotto edellyttävät tehostamista.

Opettajien työnkuvan muutosta ei vielä ole riittävästi otettu huomioon opettajien työn suunnittelussa ja resurssien kohdentamisessa.

TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

1. Koulutuksen järjestäjän vastuuta, roolia ja suunnitelmallisuutta opetuksen ja ohjauksen sekä rahoituksen kohdentamisessa tulee korostaa. Tarvittaessa tulee harkita kansallisen tason seurannan lisäämistä.
2. Voimavarojen ohjaamisen yhtenäistämiseksi tulee laatia yhteiset kriteerit koulutuksen järjestäjien käyttöön. Kriteerit tulee laatia Opetushallituksen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.
3. Kansallista opetuksen ja ohjauksen seurantajärjestelmää sekä siihen liittyviä mittaristoja ja tilastointia tulee kehittää siten, että jatkossa voidaan nykyistä paremmin seurata opetuksen ja ohjauksen määrää ja riittävyyttä sekä tehdä tästä ammatillisen koulutuksen resursointia ja kehittämistä koskevia ja ohjaavia johtopäätöksiä.

4. Voimavaroja tulee kohdentaa työssäoppimisen ohjaukseen, ammattiosaamisen näyttöjen ja opiskelijoiden henkilökohtaiseen ohjaukseen siten, että jokaiselle opiskelijalle voidaan taata hänen tarpeitaan vastaava opetuksen ja ohjauksen määrä.
5. Erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osalta riittävän opetuksen ja ohjauksen määrä perusopetuksessa tulee varmistaa, koska aiemman kouluvaiheen riittävät tukitoimet vähentävät ylimääräisten ohjaus- ja tukiresurssien tarvetta toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Samasta syystä ammattistartti-kokeilu tulee vakinaistaa ja erilaisten nivelvaihekoulutusten ja tukitoimien kehittämiseen tulee edelleen panostaa.

6. Uusien oppimisympäristöjen, opetusmenetelmien ja joustavien koulutusväylien sekä yhteistyöverkostojen hyödyntämistä tulee edelleen edistää esimerkiksi erilaisilla kehittämishankkeilla.

7. Ammatillisen koulutuksen kehittämiseen tulee varata riittävästi resursseja, vaikka esimerkiksi ESR:n ja muiden EU-ohjelmien kautta Suomeen ohjautuvat määrärahat vähenevätkin tulevaisuudessa todennäköisesti tuntuvasti.

8. Ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnin yhtenäistäminen edellyttää kaikilla koulutusaloilla panostamista opettajien ja erityisesti työpaikkaohjaajien koulutukseen siten, että tutkintojen tavoitteet, kriteeripohjainen arviointi ja osaamistasovaatimukset sisäistetään.

9. Opettajien täydennyskoulutuksen riittävä rahoitus tulee varmistaa joko osana järjestäjäkohtaista yksikköhintarahoitusta tai ohjeistamalla koulutuksen järjestäjiä kohdentamaan rahoitusta henkilöstön täydennyskoulutukseen (erityisesti ohjausmenetelmien ja –välineiden käyttöön). Myös opettajien työelämäjaksojen toteutuminen tulee varmistaa.

10. Ammatillisen opettajankoulutuksen sisältöjä ja opetus- ja ohjausmenetelmiä tulee kehittää yhteistyössä ammatillisten oppilaitosten kanssa.
11. Ammatillisen koulutuksen koko kentän hallitseminen tulee huomioida osana peruskoulun opinto-ohjaajien koulutusta nykyistä paremmin.
12. Ammatillisten opettajien kelpoisuusehtojen ajantasaisuus ja tarkoituksenmukaisuus tulee tarkistaa huomioiden niin koulutusjärjestelmää koskevat haasteet kuin työelämän tarpeetkin.
13. Ammatillisten opettajien palkkausjärjestelmää tulee tarvittavilta osin muuttaa ottaen huomioon opettajan työhön liittyvässä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset.